

بررسی تأثیر افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابداری و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران

فرزین خوش‌کار^۱، وحید محمدرضائی^{۲*}، رضا پناهی^۳

کد مقاله: ۵۷۸۱۲

چکیده

سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری، بر کمیت، کیفیت و به موقع بودن اطلاعات افشاء شده از سوی راهبران شرکت‌ها اتکا می‌کنند. در این راستا موضوع شفافیت صورت‌های مالی و کیفیت افشای اطلاعات ارائه‌شده در آن به عنوان یک راهکار عملی مورد توجه قرار گرفته است. شفافیت اطلاعاتی و ارائه اطلاعات صحیح و به موقع توسط شرکت‌ها، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در خصوص دستیابی به یک بازار سرمایه کاراست. از این رو بر آن شدیم تا رابطه بین افشای اطلاعات و کیفیت حسابداری و همچنین تصمیم‌گیری مدیران را بیابیم. یافته‌های این تحقیق بر اساس داده‌های ۱۲۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ جمع‌آوری شدند در این بخش ابتدا خلاصه‌ای از آمار توصیفی متغیرهای تحقیق نشان داده شد. در ادامه نیز به ارائه آمار استنباطی پرداخته شد و مدل‌های تحقیق در قالب آمار استنباطی مورد بررسی قرار گرفت. در مطالعه حاضر برای آزمون الگوی تحقیق از روش رگرسیون داده‌های پانل با الگوی اثرات ثابت استفاده شد. نتایج برآورد مدل نشان داد که کیفیت افشای اطلاعات بر کیفیت حسابداری و همچنین تصمیم‌گیری مدیران یعنی افزایش حجم معاملات تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

واژگان کلیدی: افشای اطلاعات، کیفیت حسابداری، تصمیم‌گیری

۱- مدرس گروه حسابداری و مدیریت، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران.

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران (مسئول مکاتبات)
mohammadrezaee.v@hnhk.ac.ir

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد رشته حسابداری، موسسه آموزش عالی ناصر خسرو، ساوه، ایران

۱- مقدمه

صورت‌های مالی بخش عمده‌ای از اطلاعات مورد نیاز سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان یک شرکت را تأمین می‌کنند. بر اساس چنین سطح اعتمادی به صورت‌های مالی، نقش حسابرسان نیز نقش حیاتی است. حسابرسی صورت‌های مالی امری لازم و ضروری است، زیرا صورت‌های مالی حسابرسی شده می‌تواند این اطمینان را برای سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان فراهم کند که اطلاعاتی معتبر و قابل اتکا در اختیار آن‌ها قرار می‌گیرد؛ بنابراین حسابرسی صورت‌های مالی می‌تواند ارزش افزوده برای شرکت به وجود بیاورد. (واعظ و همکاران، ۱۳۹۳). سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری، بر کمیت، کیفیت و به موقع بودن اطلاعات افساء شده از سوی راهبران شرکت‌ها اتکا می‌کنند. در این راستا موضوع شفافیت صورت‌های مالی و کیفیت افشای اطلاعات ارائه‌شده در آن به عنوان یک راهکار عملی مورد توجه قرار گرفته است. شفافیت اطلاعاتی و ارائه اطلاعات صحیح و به موقع توسط شرکت‌ها، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در خصوص دستیابی به یک بازار سرمایه کاراست. اطلاعات شفاف را می‌توان به عنوان یکی از ابزارهای ایفای مسئولیت پاسخگویی مدیران دانست. هرچه انتشار اطلاعات در جوامع بیشتر باشد، امکان اتخاذ تصمیم‌های آگاهانه و ایفای مسئولیت پاسخگویی در مورد چگونگی تحصیل و مصرف منابع، بیشتر می‌شود؛ بنابراین یکی از الزامات رشد و توسعه اقتصادی دسترسی ذینفعان به اطلاعات شفاف و باکیفیت است.

۲- بیان مسئله

در سال‌های پیش از ۱۹۵۰ میلادی، پژوهش‌های حوزه مالی غالباً معطوف به تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و تقسیم سود بوده است. مودیگلیانی و میلر، پژوهش در زمینه تصمیم‌های تأمین مالی را به مجموعه مطالعات حوزه مالی وارد نمودند. تمرکز پژوهش‌های اخیر بر پاسخ به این سؤال است که واحدهای تجاری باید چه میزان از سرمایه خود را از طریق ابزارهای بدهی و چه میزان از طریق انتشار اوراق مالکانه، تأمین کنند. به عبارت دقیق‌تر، تصمیم‌های تأمین مالی تعیین‌کننده ساختار سرمایه شرکت هستند. در دنیای صنعتی امروز وجود اطلاعات مالی قابل اتکا از اهمیت حیاتی برخوردار است. اقتصاد بسیاری از کشورها در کنترل شرکت‌های سهام بزرگی قرار دارد که سرمایه مورد نیاز خود را از میلیون‌ها سرمایه‌گذار تأمین کرده‌اند. سرمایه‌گذاران که پس‌اندازهای خود را در اختیار شرکت‌های سهامی قرار داده‌اند با توجه به صورت‌های مالی سالیانه یا فصلی که توسط شرکت‌ها انتشار می‌یابد از استفاده درست و مؤثر وجوه سرمایه‌گذاری شده خود اطمینان حاصل می‌کنند (حاجیها و قانع، ۱۳۹۵). اطلاعات منعکس در صورت‌های مالی زمانی برای استفاده‌کنندگان مفید و مؤثر است که از ویژگی‌های کیفی لازم برخوردار باشد. یکی از ویژگی‌های کیفی اطلاعات مالی، قابلیت اعتماد است. اطلاعات مالی زمانی قابل اعتماد و اتکاست که آثار مالی معاملات و سایر رویدادهای مالی به گونه‌ای بی‌طرفانه اندازه‌گیری شده و نتایج اندازه‌گیری‌ها معتبر و قابل تأیید باشد.

۳- مبانی نظری پژوهش

سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان بر اساس اطلاعات منتشر شده در گزارش‌های اقتصادی، مالی و غیرمالی، تصمیم می‌گیرند. سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان در تصمیم‌هایشان، علاوه بر اطلاعات مالی، اطلاعات غیرمالی مانند اطلاعات کارکنان، عملکرد اجتماعی و زیست‌محیطی و دارایی نامشهود را دخالت می‌دهند. مدیران می‌توانند برای شفاف‌تر شدن اطلاعات، اطلاعات مالی و غیرمالی واقعیت‌های اقتصادی شرکت را به‌طور داوطلبانه از طریق گزارشگری مالی، افشاء کنند. (بشیری منش و همکاران، ۱۳۹۴). مدیران همواره به دنبال ارائه و افشای اطلاعات خصوصی سودمند هستند، بنابراین آن‌ها نیاز به برخی از مکانیزم‌های اعتبار بخشی دارند. کیفیت بالای حسابرسی یکی از این مکانیزم‌ها می‌باشد (احمدی و بوری، ۲۰۱۷).

از جمله عواملی که می‌تواند بر سطح افشای اختیاری اطلاعات در شرکت‌ها تأثیر گذار باشد، ویژگی‌های کیفیت حسابرسی است. لی و همکاران (۲۰۰۶) این موضوع را مطرح می‌کنند که کیفیت اطلاعات صورت‌های مالی، عملکرد مشتری از اطلاعات ارائه‌شده توسط مدیریت از یک سو و فرایند حسابرسی از سوی دیگر است؛ بنابراین محتوای گزارش سالانه، صرفاً توسط حسابرسان مورد حسابرسی قرار نگرفته، بلکه از آن‌ها تأثیر نیز می‌پذیرد. مارتینز و همکاران (۲۰۱۶) بیان می‌دارند که صورت‌های مالی حسابرسی و تأیید شده توسط حسابرسان مصطلح به «بیگ ۱۴» اعتماد سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی را تأیید کرده و از سوی دیگر باعث افزایش کیفیت و کمیت اطلاعات افشا شده خواهند شد.

اصل افشاء یکی از اصول حسابداری است که بر کلیه جوانب گزارشگری مالی تأثیر دارد. اصل افشاء ایجاب می‌کند که کلیه واقعیت‌های با اهمیت مربوط به رویدادها و فعالیت‌های مالی واحد تجاری به شکل مناسب و کامل گزارش شود. بر اساس این اصل، صورت‌های مالی اساسی باید حاوی تمامی اطلاعات با اهمیت، مربوط و به موقع باشد و این نوع اطلاعات به‌گونه‌ای قابل فهم و به ورت کامل ارائه شود تا امکان اتخاذ تصمیمات آگاهانه برای استفاده‌کنندگان را فراهم سازد. از سوی دیگر، اطلاعاتی که

ارائه می‌شود نباید از لحاظ کمیت و کیفیت به‌گونه‌ای باشد که موجبات سردرگمی استفاده‌کنندگان صورت‌های مالی را فراهم سازد. (خواجوی و ممتازیان، ۱۳۹۳).

۴- پیشینه پژوهش

افلاطونی و نیکبخت (۱۳۹۶) در تحقیقی به این نتیجه رسیدند که افزایش در کیفیت افشاء، سرعت تعدیل ساختار سرمایه را به صورت معناداری افزایش می‌دهد. از طرفی افزایش در کیفیت افلام تعهدی، تأثیر معناداری بر سرعت تعدیل ساختار سرمایه ندارد. پاک مرام و عنایتی (۱۳۹۵) به این نتیجه رسیدند که قابلیت اتکای اطلاع‌رسانی شرکت‌ها بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری طبق مدل قیمت و بازده، تأثیر ندارد. این درحالی است که به موقع بودن اطلاع‌رسانی شرکت‌ها بر مربوط بودن ارزش سود حسابداری طبق مدل قیمت و بازده، تأثیر مستقیم دارد. همچنین، نوع حسابرس و ارزش دفتری سهام بر ارزش بازار سهام، تأثیر مستقیم و معنادار و اندازه شرکت بر ارزش بازار سهام، تأثیر معکوس و معنی‌داری دارد.

خواجوی و ممتازیان (۱۳۹۳) به بررسی تأثیر کیفیت افشای اطلاعات مالی بر بازده جاری و آتی سهام پرداختند و یافته‌های آن‌ها بیانگر این است که کیفیت افشاء بر بازده جاری و آتی سهام شرکت‌ها تأثیر مثبتی دارد.

ولی پور و همکاران (۱۳۹۳) به این نتیجه رسیدند که سود هر سهم و ارزش دفتری هر سهم از عوامل مؤثر در ارزش‌گذاری شرکت‌های موجود در بورس اوراق بهادار تهران در دوره مطالعه هستند. سایر نتایج حاکی از آن است که با افزایش سطح افشای اختیاری، مربوط بودن و محتوای اطلاعاتی ارزش دفتری هر سهم افزایش یافته است. از طرفی محتوای اطلاعاتی سود هر سهم در تمام سطوح افشای اختیاری اطلاعات یکسان بوده است.

الفرح و الموتوا (۲۰۱۷) به بررسی رابطه بین حاکمیت شرکتی و افشای داوطلبانه پرداختند. نتایج بیان داشت که ریاست متقابل، اندازه هیات مدیره و دوگانگی وظایف، رابطه‌ای منفی با افشای داوطلبانه دارند. در حالیکه مالکیت دولتی رابطه‌ای مثبت با افشای داوطلبانه دارد. در مقابل نسبت مدیران غیر موظف، اعضای خانواده در هیات مدیره فوجود کمیته حسابرسی و حضور خانواده حاکم در هیات مدیره تأثیر فاقد معنی دار بر رویه‌های افشای داوطلبانه دارند.

احمدی و بوری (۲۰۱۷) به بررسی تأثیر برخی ویژگی‌های کیفیت حسابرسی (اعتبار حسابرس و تخصص در صنعت حسابرس) بر سطح افشای داوطلبانه در گزارش‌های سالیانه پرداختند. با تجزیه و تحلیل داده‌های پانل از طریق نمونه‌ای از ۲۹ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تونس در دوره ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ نتایج نشانگر این بود که تخصص در صنعت حسابرس و اعتبار حسابرس، سطح افشای داوطلبانه را بهبود می‌بخشد.

الدفقار و همکاران (۲۰۱۷) به بررسی رابطه بین مالکیت نهادی و افشای داوطلبانه و شفافیت شرکت پرداختند. نتایج تجربی نشانگر این موضوع بود که مالکیت نهادی و مالکیت خارجی، اثرات مثبت معنی‌داری بر افشای داوطلبانه و شفافیت دارند. در میان چهار ویژگی شرکتی که در تحقیق مورد بررسی قرار گرفته بود، تنها اندازه شرکت، تأثیر مثبتی بر افشای داوطلبانه و شفافیت داشت.

مارتینز و همکاران (۲۰۱۶) بیان می‌دارند که صورت‌های مالی حسابرسی و تأیید شده توسط حسابرسان مصطلح به «بیگ» ۱۴، اعتماد سرمایه‌گذاران در بازارهای مالی را تقویت کرده و از سوی دیگر باعث افزایش کیفیت و کمیت اطلاعات افشا شده خواهند شد.

آلوس و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی رابطه میان افشاء اختیاری، عدم تقارن اطلاعاتی و کیفیت نظام راهبردی شرکت پرداختند. آنان دریافتند که با افزایش افشای اختیاری، عدم تقارن اطلاعاتی کاهش و کیفیت نظام راهبردی شرکتی افزایش می‌یابد.

با افزایش کیفیت گزارشگری مالی و ارائه کامل اطلاعات در راستای استفاده بهینه سرمایه‌گذاران برای اتخاذ تصمیم‌های مناسب و مفید، هزینه سرمایه کاهش می‌یابد. (چن و لایو، ۲۰۱۵).

بالاک ریشنان و همکاران (۲۰۱۴) شواهدی فراهم آوردند که نشان می‌داد شرکت‌ها برای افزایش شرکت خود و همچنین کاهش هزینه‌های تأمین مالی اقدام به افشاء با کیفیت تر می‌کنند.

هسین لی و هو (۲۰۱۳) در پژوهشی در بازار سرمایه تایوان به این نتیجه رسیدند که سود و ارزش دفتری حقوق صاحبان سهام شرکت‌هایی که توسط چهار موسسه برتر حسابرسی می‌شوند تغییر پذیرتر از شرکت‌هایی هستند که توسط موسسات کوچک حسابرسی می‌شوند. بار ارزشی سود در شرکت‌هایی که توسط چهار موسسه برتر حسابرسی می‌شوند، بسیار مربوطتر و دارای ارزش پیش‌بینی‌کنندگی بیشتری نسبت به شرکت‌هایی است که توسط موسسات کوچک، حسابرسی می‌شوند.

۴- فرضیات پژوهش

فرضیه اول این پژوهش عبارت است از "کیفیت افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابرسی تأثیر معناداری دارد."

فرضیه دوم این پژوهش عبارت است از "کیفیت افشاء اطلاعات بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر معناداری دارد." روش تحقیق:

تحقیق حاضر از نوع توصیفی-همبستگی مبتنی بر تحلیل داده‌های مقطعی است و از حیث هدف کاربردی است. قلمرو زمانی پژوهش بین سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۳ می‌باشد؛ و برای جمع‌آوری داده‌ها از سایت‌ها و نرم‌افزار SPSS و Eviews بهره برده ایم.

۵- جامعه و نمونه آماری

شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران جامعه آماری این تحقیق را تشکیل می‌دهند. از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران، شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بانکها به سبب ماهیت خاص فعالیتشان حذف شده‌اند. در این تحقیق شرکت‌هایی مدنظر قرار خواهند گرفت که:

- از سال ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ در بورس حضور داشته باشند.
- سال مالی آن‌ها به پایان اسفند ختم شود.
- شرکت بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ تغییر سال مالی نداده باشد.
- شرکت بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ فعالیت مستمر داشته باشد.
- شرکت حداقل در هر سال ۷۰ روز معاملاتی داشته باشد.
- جزء شرکت‌های سرمایه‌گذاری و بانکها نباشد.
- شرکت بین سال‌های ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ سودده باشد.

۶- تجزیه و تحلیل اطلاعات

این بخش به ارائه تجزیه و تحلیل یافته‌های تحقیق اختصاص دارد. پژوهشگر پس از اینکه روش تحقیق خود را مشخص کرد، اکنون نوبت آن است که با بهره‌گیری از تکنیک‌های آماری مناسب که با روش تحقیق، نوع متغیرها و ... سازگاری دارد، داده‌های گردآوری شده را دسته‌بندی و تجزیه و تحلیل نمایند و در نهایت، فرضیه‌هایی را که تا این مرحله او را در تحقیق هدایت کرده‌اند، در بوته آزمون قرار دهد و تکلیف آن‌ها را روشن کند و سرانجام بتواند پاسخ یا راه حلی برای پرسش تحقیق بیابد در این فصل با استفاده از داده‌های جمع‌آوری شده از نمونه آماری تحقیق که شامل ۱۲۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در دوره زمانی ۱۳۹۳ لغایت ۱۳۹۷ می‌باشد، فرضیه‌های تحقیق مورد آزمون قرار می‌گیرند. روش آزمون فرضیات در مطالعه حاضر روش رگرسیون پانل دیتا می‌باشد که با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS و Eviews انجام شده است. در ادامه ابتدا به منظور کسب شناخت بیشتر درباره جامعه آماری و متغیرهای مورد مطالعه، خلاصه‌ای از آمار توصیفی متغیرهای تحقیق ارائه می‌گردد. سپس بر اساس طبقه‌بندی صورت گرفته در خصوص فرضیه‌های تحقیق، به گزارش آزمون فرضیه‌ها و تجزیه و تحلیل نتایج حاصل پرداخته می‌شود. برای تجزیه و تحلیل فرضیه‌ها از تحلیل پانلی کمک گرفته شده است. در این مدل‌ها وجود یا عدم وجود اثرات و همچنین ثابت یا تصادفی بودن اثرات در مدل‌ها بررسی و در نهایت مناسب‌ترین مدل انتخاب و برآورد شده است. مبنای استنباط از روی سطح معناداری ۱ یا مقدار احتمال ۲ بوده است بدین گونه که هرگاه مقدار احتمال یا سطح معناداری آزمون کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض صفر در سطح ۹۵٪ اطمینان رد می‌شود.

۶-۱- آمار توصیفی و تحلیل آن

به‌طور کلی، روش‌هایی را که به‌وسیله آن‌ها می‌توان اطلاعات جمع‌آوری شده را پردازش کرده و خلاصه نمود، آمار توصیفی مینامند. این نوع آمار صرفاً به توصیف جامعه یا نمونه می‌پردازد و هدف از آن محاسبه پارامترهای جامعه یا نمونه تحقیق است در بخش آمار توصیفی، تجزیه و تحلیل داده‌ها با استفاده از شاخص‌های مرکزی همچون میانگین و شاخص‌های پراکندگی انحراف معیار، چولگی و کشیدگی انجام پذیرفته است. در ادامه خلاصه وضعیت آمار توصیفی مربوط به متغیرهای تحقیق به تفکیک هر مدل پس از غربالگری و حذف داده‌های دورافتاده‌تر ارائه شده است.

2-Significant Level

3-P-value

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نام و تعداد متغیرها		شاخص‌های مرکزی		شاخص‌های کشیدگی					
متغیرها	علامت اختصاری	تعداد	میانگین	میان	انحراف معیار	چولگی	کشیدگی	کمینه	بیشینه
کیفیت حسابرسی	Audit quality	۶۲۰	۰/۱۴	۰/۰۹	۰/۱۶	۲/۴۳	۱۰/۴۴	۰/۰۰۰۴	۱/۱۲
کیفیت افشا	Quality disclosure	۶۲۰	۷۴/۱۴۲	۷۸/۸۵۴	۱۸/۰۴۲	-۰/۶۷۹	۲/۶۰۰	۲۵/۸۵۶	۹۹/۰۷۹
تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران	decision making	۶۲۰	۱۳/۳۴	۱۷/۳۳	۳/۴۳	-۳/۳۲	۱۴/۳۴	۳/۳۵	۲۵/۳۲
اندازه شرکت	SIZE	۶۲۰	۱۲/۴۳	۱۲/۰۵	۱/۴۳	۰/۴۵	۳/۶۵	۹/۴۳	۱۸/۱۲
بازده دارایی‌ها	ROA	۶۲۰	۰/۱۸	۰/۱۲	۰/۲۱	۰/۳۶	۳/۳۶	-۰/۰۲	۰/۷۰
نسبت دفتری به بازار	BM	۸۳۳	۰/۵۳	۰/۴۶	۰/۳۶	۱/۱۲	۵/۴۳	-۰/۳۵	۱/۷۶

منحنی نرمال استاندارد منحنی نرمالی است که میانگین آن صفر و انحراف معیار آن یک باشد؛ اما اگر همه داده‌های آماری یکسان باشند انحراف معیار برابر با یک است از بین شاخص‌های مرکزی بیان شده، میانگین مهم‌ترین آن‌ها محسوب می‌شود که نشان دهنده نقطه تعادل و مرکز ثقل توزیع است. میانگین شاخص مناسبی برای نشان دادن مرکزیت داده‌ها است. از آنجایی که میزان چولگی توزیع نرمال برابر با صفر است، چولگی نزدیک به صفر، نرمال بودن توزیع داده‌ها را بیان می‌کند. همچنین اگر چولگی متغیری از ۲- کوچک‌تر و از ۲ بزرگ‌تر باشد، آن توزیع متغیر مطلقاً نرمال نخواهد بود. شکل توزیع داده‌ها را از مقدار میانگین، میانه و مقایسه‌ی آن‌ها نیز می‌توان حدس زد. اگر مقدار میانگین از میانه به‌اندازه‌ی قابل توجهی بزرگ‌تر باشد، داده‌ها چوله به راست و در حالت برعکس چوله به چپ هستند. مقدار انحراف معیار، کمینه و بیشینه نیز پراکندگی داده را نشان می‌دهد. هر چه مقدار انحراف معیار کمتر باشد، داده‌ها حول میانگین متغیر متمرکزترند. پراکندگی کمتر میزان اعتماد به مقدار میانگین را افزایش می‌دهد و در حالت برعکس کاهش. در واقع اگر انحراف معیار بزرگ باشد، داده‌های حول میانگین نیستند و دور از میانگین پراکنده‌اند. همچنین کشیدگی معیاری از تیزی منحنی در نقطه ماکزیمم است. (کشیدگی توزیع نرمال برابر ۳ است) در حالت کلی چنانچه چولگی و کشیدگی به ترتیب نزدیک به صفر و ۳ نباشند داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار نیستند.

۶-۲- تحلیل توصیفی متغیرهای تحقیق:

- ۱- جدول ۱ نشان می‌دهد که میانگین اکثر مشاهدات و میانه آن‌ها اختلاف اندکی دارد، نزدیک بودن مقادیر میانگین و میانه مشخص می‌کند که داده از توزیع نسبتاً نرمال برخوردار هستند
- ۲- تمام متغیرهای پژوهش به جز تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران با توجه به بزرگ‌تر بودن میانه از میانگین دارای چولگی مثبت هستند. با توجه به مثبت بودن ضریب چولگی می‌توان گفت که توزیع متغیرهای یاد شده دارای چوله به راست هستند.
- ۳- همچنین ضریب کشیدگی تمامی متغیرها مثبت است که با توجه به اینکه کشیدگی توزیع نرمال برابر با ۳ است وضعیت آن‌ها را نسبت به توزیع نرمال نشان می‌دهد.
- ۴- انحراف معیار (۳/۴۳) تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران نشان می‌دهد که این متغیر دارای بیشترین پراکندگی بوده است
- ۵- کیفیت افشای شرکت‌های نمونه که از طریق شاخص منتشر شده توسط بورس اندازه‌گیری شده برابر با ۷۴/۱۴۲ بوده و میانه آن معادل ۷۸/۸۵۴ می‌باشد. انحراف معیار این متغیر برابر با ۱۸/۰۴۲ بوده و چولگی و کشیدگی آن به ترتیب ۰/۶۷۹- و ۲/۶۰۰ می‌باشد. میانگین کیفیت حسابرسی شرکت‌های مورد مطالعه که بر اساس کیفیت اقلام تعهدی مول جونز و همکاران محاسبه شده برابر با ۰/۱۴ که با توجه به نزدیکی آن به میانه بیانگر توزیع نرمال این متغیر است. میانگین در حدود ۱۳ درصدی تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران که بر اساس لگاریتم حجم معاملات اندازه‌گیری شده و همچنین انحراف معیار بالای آن نشان از تفاوت تصمیمات سرمایه‌گذاران دارد. میانگین بازده دارایی‌های شرکت‌های مورد مطالعه، ۱۸ درصد بوده است که نشان می‌دهد به‌طور کلی شرکت‌های مورد مطالعه در طی دوره تحقیق سودده بوده‌اند. همچنین این میزان در بیشترین حال خود به ۰/۷۰ درصد نیز رسیده است. در خصوص نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار نیز با توجه به آمار توصیفی بدست آمده به‌طور متوسط ارزش دفتری شرکت‌های نمونه معادل ۰/۵۳ ارزش بازار آن‌ها می‌باشد

۳-۶- برآزش مدل فرضیه اول پژوهش

فرضیه اول پژوهش: کیفیت افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابرسی تأثیر دارد
 در این پژوهش برای بررسی فرضیه، مدل آماری ذیل جهت تجزیه و تحلیل مورد استفاده قرار می‌گیرد (مدل رگرسیونی):
 $Audit\ quality = \alpha + \beta_1 Quality\ disclosure + \beta_2 SIZE + \beta_3 LOSS + \beta_4 BM + \epsilon$

۷- انتخاب مدل

در انتخاب مدل داده‌های ترکیبی با دو حالت کلی روبرو هستیم. در حالت اول عرض از مبدأ برای کلیه شرکتها یکسان است که در این صورت با روش پول و در حالت دوم عرض از مبدأ برای تمام شرکتها متفاوت است که در این حالت روش پانل انتخاب می‌شود. برای شناسایی دو حالت مذکور از آزمون اف - لیمر استفاده می‌کنیم.

در هر دو روش پول و پانل ضریب شیب مقداری ثابت است ولی عرض از مبدأ در مدل پول ثابت و در مدل پانل متغیر است. مدل پانل را می‌توان به دو طبقه‌ی جدید رده بندی نمود. اگر عرض از مبدهای متفاوت مدل‌های پانلی با متغیرهای توضیحی مدل رگرسیون، همبستگی معناداری داشته باشند (و به صورت تصادفی تعیین نشوند) می‌گوییم الگو از نوع اثرات ثابت است. چنانچه عرض از مبدهای متفاوت الگوهای پانلی با متغیر توضیحی مدل رگرسیون، همبستگی معناداری نداشته باشند (و به صورت تصادفی تعیین شوند) گفته می‌شود الگو از نوع اثرات تصادفی است. هر دو الگوی اثرات ثابت و تصادفی در طبقه برآورد پانلی قرار می‌گیرند. در برآورد یک مدل که داده‌های آن از نوع ترکیبی است، ابتدا باید نوع الگوی برآورد مشخص شود.
 قاعده آماری تصمیم‌گیری آزمون لیمر به شکل زیر است:

$$\begin{cases} H_0: & \text{تمام عرض از مبدها با هم برابرند.} \\ H_1: & \text{حداقل یکی از عرض از مبدها با بقیه متفاوت است.} \end{cases}$$

در صورتی که فرض صفر رد نشود، از الگوی پول برای برآزش داده‌ها استفاده می‌کنیم. ولی در صورت رد فرض صفر، باید با استفاده از آزمون هاسمن، الگوی اثرات ثابت را در مقابل الگوی اثرات تصادفی آزمون کرده و الگوی برتر را جهت برآورد مدل انتخاب کنیم.

جدول ۲. نتایج انتخاب مدل برای هر دو فرضیه پژوهش

روش اثرات	آزمون هاسمن		آزمون چاو		فرضیه های پژوهش
	معنی داری	F	معنی داری	F	
ثابت	۰,۰۰۵۶	۹۸/۳۷	۰,۰۰۰۲	۴/۴۷	اول
ثابت	۰,۰۰۰	۴۵/۸۰	۰,۰۰۰۰	۸/۳۸	دوم

با توجه به نتایج حاصل از آزمون F لیمر، از آنجایی که مقدار P-Value این آزمون کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۰۰۰)، همسانی عرض از مبدها رد شده و لازم است در برآورد مدل از روش داده‌های پانل استفاده شود. لذا لازم است برای انتخاب الگوی اثرات ثابت یا اثرات تصادفی آزمون هاسمن انجام شود. نتایج آزمون هاسمن نیز در جدول مشاهده می‌شود. همچنین با توجه به نتایج حاصل از آزمون هاسمن، از آنجایی که مقدار P-Value این آزمون نیز کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد بنابراین در هر دو مدل برآورد می‌بایست روش اثرات ثابت بکار برده شود.

۱-۷- برآورد رگرسیونی مدل فرضیه اول پژوهش

جدول ۳- نتایج برآورد مدل فرضیه اول پژوهش

متغیر وابسته: کیفیت حسابرسی					
متغیر	مقدار ضرایب	مقدار t	مقدار احتمال	نتیجه	VIF
Quality disclosure	۰/۶۷	۵/۶۷	۰/۰۳۳	معنی دار و مثبت	۲/۳۴
SIZE	-۰/۰۰۴	۳/۴۰	۰/۰۰۰	معنی دار و مثبت	۱/۴۵
ROA	-۰/۰۴۸	۲/۵۶	۰/۰۲۸	معنی دار و مثبت	۱/۵۰
BM	۱/۳۴	۱/۴۵	۰/۱۷۶	بی معنی	۱/۷۸
C(مقدار ثابت)	۰/۶۵	۱/۶۵	۰,۳۲۵	بی معنی	-
	مقدار F		مقدار احتمال F		
	۶,۳۴		۰,۰۰۰		
	ضریب تعیین (R2)		دوربین واتسون		
	۰,۷۳۴۴		۱,۹۸		
	ضریب تعیین تعدیل شده		۰,۶۹۸۰		

معناداری کل مدل: معنی‌داری مدل‌ها بستگی به مقدار آماره F و مقدار احتمال آن دارد که برای هر مدل رگرسیونی محاسبه می‌شود. در صورتی که مقدار احتمال برای این آماره کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر مبنی بر «عدم وجود رابطه‌ی معنی‌دار» رد می‌شود و در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. فرض صفر و فرض مقابل معنی‌داری مدل به صورت زیر می‌باشد.

$$\begin{cases} H_0: & \text{مدل معناداری وجود ندارد.} \\ H_1: & \text{مدل معناداری وجود دارد.} \end{cases}$$

در جدول ۳ مشاهده می‌شود که متغیر Quality disclosure (کیفیت افشا) با ضریب ۰/۶۷ و متغیر SIZE (اندازه شرکت) و همچنین متغیر بازده دارایی‌ها مثبت و معنی‌دار هستند، بنابراین در جدول باقی می‌مانند؛ اما متغیر رزش دفتری به ارزش بازار در جدول بی معنی است و بنابراین حذف می‌شود.

در مدل نشان داده شد که C در مدل با ضریب ۰/۶۵ بی معنی است، یعنی مدل بدون عرض از مبدأ برآورد می‌شود. همچنین با توجه به معنی‌داری آماره F (۰/۰۰۰) در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که در مجموع مدل از معناداری بالایی برخوردار است.

ضریب تعیین: میزان ضریب تعیین (تعدیل‌شده) مدل برابر با ۰/۶۹۸۰ است یعنی ۶۹/۸۰ درصد از تغییرات متغیر وابسته (کیفیت حسابرسی) توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می‌گردد میزان ضریب تعیین در حد مطلوب می‌باشد و نشان‌دهنده ارتباط بالا بین متغیرهای مستقل و کنترلی با متغیر وابسته است.

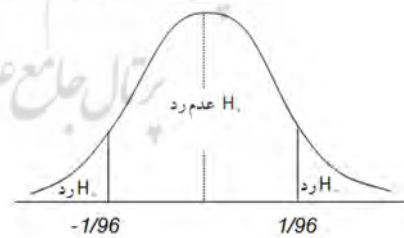
آماره دوربین واتسن (خود همبستگی): با توجه به جدول ۳ مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۹۸ است و از آنجاکه اگر این آماره برای مدلی در اطراف ۲ برآورد گردد (مابین ۱/۵ و ۲/۵) نشان‌دهنده عدم وجود خودهمبستگی در مدل می‌باشد. پس استقلال باقیمانده‌های این مدل نیز تأیید می‌گردد.

بررسی هم خطی (آماره VIF): مقادیر VIF (عامل تورم واریانس) شاخصی برای بررسی هم خطی بین متغیرهای مستقل است در صورتی که مقدار آن بالاتر از ۱۰ باشد احتمال وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد. در این آزمون میزان شاخص VIF بین یک تا دو است. پس بین متغیرهای مستقل هم خطی شدیدی وجود ندارد.

نحوه تصمیم‌گیری برای رد یا پذیرش فرضیه: هدف از آزمون فرضیه‌ی ۱ پژوهش، بررسی تأثیر کیفیت افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابرسی تأثیر بود؛ اما فرضیه آماری آزمون به صورت زیر قابل بیان است.

H_0 : کیفیت افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابرسی تأثیر ندارد.
 H_1 : کیفیت افشاء اطلاعات بر کیفیت حسابرسی تأثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_5 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2, 3, 4, 5 \end{cases}$$

نمودار ۱- ناحیه رد و عدم رد فرض صفر فرضیه اول

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۳ سطح معنی‌داری (P-Value) آماره t مربوط به متغیر کیفیت افشا کوچکتر از ۰/۰۵ بوده (۰/۰۳۳) یعنی معنی‌دار است و ضریب آن (۰/۶۷) مثبت می‌باشد و مقدار آماره t برای آن برابر با ۵/۶۷ می‌باشد این مقدار آماره t در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد؛ بنابراین می‌توان گفت کیفیت افشا در مدل پژوهش معنی‌دار و مثبت است یعنی افزایش کیفیت افشای شرکت‌های مورد مطالعه باعث افزایش کیفیت حسابرسی آن‌ها می‌شود بنابراین فرضیه اول پژوهش تأیید می‌گردد.

برازش مدل فرضیه دوم پژوهش

فرضیه دوم پژوهش: کیفیت افشاء اطلاعات بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر دارد
 در این پژوهش برای بررسی فرضیه، مدل آماری ذیل جهت تجزیه و تحلیل مورد استفاده قرار می‌گیرد (مدل رگرسیونی):
 $Audit\ quality = \alpha_0 + \beta_1\ decision\ making + \beta_2\ SIZE + \beta_3\ LOSS + \beta_4\ BM + \epsilon_{it}$

۲-۳ برآورد رگرسیونی مدل فرضیه دوم پژوهش

جدول ۴- نتایج برآورد مدل فرضیه دوم پژوهش

متغیر وابسته: تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران					
VIF	نتیجه	مقدار احتمال	مقدار t	مقدار ضرایب	متغیر
۲/۴۵	معنی دار و مثبت	۰/۰۴۷	۳/۴۵	۱/۳۳	Quality disclosure
۱/۱۷	معنی دار و مثبت	۰/۰۰۰	۲/۷۸	۰/۰۱۷	SIZE
۱/۳۷	معنی دار و مثبت	۰/۰۲۸	۴/۹۹	۰/۱۶	ROA
۱/۶۶	معنی دار و مثبت	۰/۰۰۰	۴/۶۵	۰/۶۷	BM
-	بی معنی	۰/۱۰۹	۱/۸۷	۱/۷۱	C (مقدار ثابت)
۰/۰۰۰	مقدار احتمال F		۱۱/۶۵	مقدار F	
۱/۸۴	دوربین واتسون		۰/۶۷۸۶	ضریب تعیین (R2)	
			۰/۶۱۲۸	ضریب تعیین تعدیل شده	

معناداری کل مدل: معنی‌داری مدل‌ها بستگی به مقدار آماره F و مقدار احتمال آن دارد که برای هر مدل رگرسیونی محاسبه می‌شود. در صورتی که مقدار احتمال برای این آماره کمتر از ۰/۰۵ باشد، فرض صفر مبنی بر «عدم وجود رابطه‌ی معنی‌دار» رد می‌شود و در سطح اطمینان ۹۵ درصد رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. فرض صفر و فرض مقابل معنی‌داری مدل به صورت زیر می‌باشد.

$$\begin{cases} H_0: & \text{مدل معناداری وجود ندارد.} \\ H_1: & \text{مدل معناداری وجود دارد.} \end{cases}$$

در جدول ۳ مشاهده می‌شود که متغیر Quality disclosure (کیفیت افشاء) با ضریب ۱/۳۳ و متغیر SIZE (اندازه شرکت) و همچنین متغیر بازده دارایی‌ها متغیر ارزش دفتری به ارزش بازار مثبت و معنی‌دار هستند، بنابراین در جدول باقی می‌مانند. در مدل نشان داده شد که C در مدل با ضریب ۱/۷۱ بی معنی است، یعنی مدل بدون عرض از مبدأ برآورد می‌شود. همچنین با توجه به معنی‌داری آماره F (۰/۰۰۰) در سطح اطمینان ۹۵ درصد می‌توان گفت که در مجموع مدل از معناداری بالایی برخوردار است.

ضریب تعیین: میزان ضریب تعیین (تعدیل شده) مدل برابر با ۰/۶۱۲۸ است یعنی ۶۱/۲۸ درصد از تغییرات متغیر وابسته (تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران) توسط متغیرهای مستقل و کنترل بیان می‌گردد میزان ضریب تعیین در حد مطلوب می‌باشد و نشان‌دهنده ارتباط بالا بین متغیرهای مستقل و کنترلی با متغیر وابسته است.

آماره دوربین واتسن (خود همبستگی): با توجه به جدول ۳ مقدار آماره دوربین واتسون برابر با ۱/۸۴ است و از آنجاکه اگر این آماره برای مدلی در اطراف ۲ برآورد گردد (مابین ۱/۵ و ۲/۵) نشان‌دهنده عدم وجود خودهمبستگی در مدل می‌باشد. پس استقلال باقیمانده‌های این مدل نیز تأیید می‌گردد.

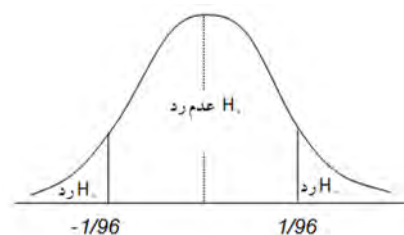
بررسی هم خطی (آماره VIF): مقادیر VIF (عامل تورم واریانس) شاخصی برای بررسی هم خطی بین متغیرهای مستقل است در صورتی که مقدار آن بالاتر از ۱۰ باشد احتمال وجود هم خطی بین متغیرهای مستقل وجود دارد. در این آزمون میزان شاخص VIF بین یک تا دو است. پس بین متغیرهای مستقل هم خطی شدیدی وجود ندارد.

نحوه تصمیم‌گیری برای رد یا پذیرش فرضیه: هدف از آزمون فرضیه‌ی ۲ پژوهش، بررسی تأثیر کیفیت افشاء اطلاعات بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر بود؛ اما فرضیه آماری آزمون به صورت زیر قابل بیان است.

H_0 : کیفیت افشاء اطلاعات بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر ندارد.

H_1 : کیفیت افشاء اطلاعات بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران تأثیر دارد.

$$\begin{cases} H_0 : \beta_1 = \beta_2 = \dots = \beta_5 = 0 \\ H_1 : \beta_i \neq 0 \quad i = 1, 2, 3, 4, 5 \end{cases}$$

نمودار ۲- ناحیه رد و عدم رد فرض صفر فرضیه دوم

بر اساس نتایج ارائه شده در جدول ۴ سطح معنی داری (P-Value) آماره t مربوط به متغیر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران کوچکتر از ۰/۰۵ بوده (۰/۰۴۷) یعنی معنی دار است و ضریب آن (۱/۲۳) مثبت می باشد و مقدار آماره t برای آن برابر با ۳/۴۵ می باشد این مقدار آماره t در ناحیه رد فرض صفر قرار می‌گیرد؛ بنابراین می‌توان گفت کیفیت افشا در مدل پژوهش معنی دار و مثبت است یعنی افزایش کیفیت افشای شرکت‌های مورد مطالعه باعث افزایش تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و در واقع افزایش حجم معاملات آن‌ها می‌شود بنابراین فرضیه دوم پژوهش تأیید می‌گردد

۵- نتیجه تحقیق

سرمایه‌گذاران برای تصمیم‌گیری، بر کمیت، کیفیت و به موقع بودن اطلاعات افشاء شده از سوی راهبران شرکت‌ها اتکا می‌کنند. در این راستا موضوع شفافیت صورت‌های مالی و کیفیت افشای اطلاعات ارائه شده در آن به عنوان یک راهکار عملی موردتوجه قرار گرفته است. شفافیت اطلاعاتی و ارائه اطلاعات صحیح و به موقع توسط شرکت‌ها، یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در خصوص دستیابی به یک بازار سرمایه کاراست. یافته‌های این تحقیق بر اساس داده‌های ۱۲۴ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۳ تا ۱۳۹۷ جمع آوری شدند در این بخش ابتدا خلاصه‌ای از آمار توصیفی متغیرهای تحقیق نشان داده شد. در ادامه نیز به ارائه آمار استنباطی پرداخته شد و مدل‌های تحقیق در قالب آمار استنباطی مورد بررسی قرار گرفت. در مطالعه حاضر برای آزمون الگوی تحقیق از روش رگرسیون داده‌های پانل با الگوی اثرات ثابت استفاده شد. نتایج برآورد مدل نشان داد که کیفیت افشای اطلاعات بر کیفیت حسابرسی و همچنین تصمیم‌گیری مدیران یعنی افزایش حجم معاملات تأثیر معنادار و مثبتی دارد.

منابع

- افلاطونی عباس، نیکبخت زهرا (۱۳۹۶). «بررسی تأثیر کیفیت افشاء و کیفیت اقلام تعهدی بر سرعت تعدیل ساختار سرمایه». مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی.
- بشیری منش نازنین، رحمانی علی، حسینی سیدعلی، موسوی میرحسین (۱۳۹۴). «قیمت‌گذاری افشای اختیاری در بازار سرمایه ایران». بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، دوره ۲۲.
- پاک مرام عسگر، عنایتی انور (۱۳۹۵). «بررسی تأثیر کیفیت افشاء و اطلاع‌رسانی شرکت‌ها بر مربوط بودن ارزش سود». مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی.
- حاجیها زهره، قانع علی (۱۳۹۵). «بررسی تأثیر کیفیت حسابرسی بر فرصت سرمایه‌گذاری شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». دانش حسابرسی.
- خواجوی شکراله، ممتازیان علیرضا (۱۳۹۳). «بررسی کیفیت افشای اطلاعات مالی بر بازده جاری و آتی سهام». مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی.
- واعظ سیدعلی، رمضان احمدی محمد، رشیدی باغی محسن (۱۳۹۳). «تأثیر کیفیت حسابرسی بر حق الزحمه حسابرسی شرکتها». مجله علمی پژوهشی دانش حسابداری مالی.
- ولی پور هاشم، طالب نیا قدرت اله، احمدی رضا (۱۳۹۳). «بررسی تأثیر سطح افشای اختیاری بر مربوط بودن ارزش اطلاعات حسابداری در شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران». حسابداری مدیریت، ۷.
- Alfraih, M.M., and Almutawa, A.M. (2017). Voluntary disclosure and corporate governance: empirical evidence from Kuwait. International journal of law and management, vol. 59.

- Alfraih, M.M., and Almutawa, A.M. (2017). Voluntary disclosure and corporate governance: empirical evidence from Kuwait. *International journal of law and management*, vol. 59.
- Alves. H.S, Canadas. N, Rodrigues, A.M, (2015), voluntary disclosure, information asymmetry. And the perception of governance quality: An analysis using a structural equation model, *review of applied management studies*, 13.
- Balakrishnan, K., Core, J. and Verdi, R. S. (2014). The relation between reporting quality and financing and investment evidence from changes in financing capacity. *Journal of accounting research*.
- Chen, T. K. & liao. Y. P. (2015). The economic consequences of disclosure quality under SFAS accounting horizons: 29(1)
- El-Diftar, D., Eleri jones, M., and Ragheb, M.S. (2017). Institutional investors and Voluntary disclosure and transparency: the case of Egypt. *Corporate governance: the international journal of business in society*, vol. 17.
- Hsien-Li, Lee, and Hua, Lee (2013). Do big 4 audit firms improve the value relevance of earnings and equity? *Managerial auditing journal*, 28.
- Lee, P.J., Taylor, S.J., and Taylor, S.L. (2006). Auditors conservatism and audit quality: evidence from IPO earnings forecasts, *International journal of auditing*, 10.
- Martins, M.M., Morais, A.I., Isidro, H., and laureano, R. (2016). Intellectual capital disclosure: the Portuguese case. *Journal of the knowledge economy*.

